

Пише
Љубодраг
СТОЈАДИНОВИЋ

СИГУРНА КУЋА

Очигледно је да “право на стан” више није у опису елементарних људских права, него само могућност која произилази из права на рад. Дакле, испада овако: *ко може купиће, ко не може трудиће се да може.* То је тај сурови закон тржишта. Никоме, па ни у Војсци ништа “не следује”. Припада ти само оно што купиш и платиш.

У центру Београда, ономад су се сабрали људи којима су угрожена права. И то она због чега човек и носи то часно име, и који се, као такав, попео на сам врх еволуције. И намерава да тамо остане, на вјеки вјеков!

Дакле, овде се збори о основним људским правима, која и не морају бити задата конвенцијама и параграфима. Него се, напросто, разумеју као нешто што се не сме доводити у сумњу: право на живот (достојан човека, ако се тако може рећи), на рад, па на једнакост пред законом и заштиту од сваког облика (расне, полне, старосне, здравствене) дискриминације.

Но, изгледа да је права човека лакше прогласити, него их чувати. Чудан је свет, он ће радије поштовати право јачега, јер се то некако мора, а и природно је, чак и у животињском краљевству. Најјачи ће узети све што желе, остали оно што им припада. Зар некако није исто и код мудрог хомо сапиенса? Да није, не би било ни протеста на трговима.

Тако смо, на том тужном скупу ускраћених људи, видели и војне бескућнике. Са њима је разговарао председник Тадић. Пришао, поздравио се, неким пружо руку. Види се да човек брине за људе без дома. Али, осим саосећања, ништа тамо није могао да обећа. Није ни председник свемоћан.

Е сад, питање је хоће ли војни бескућници успети да се испну на врх пирамиде обесправљених? Мада би то већ некако морало да се догоди. У последњих петнаестак година неки од њих преживели су прави пакао, а данас се још налазе у својеврсном гету. Немају патос под ногама ни кров над главом. Некако би и стигли да иза себе оставе ужасну прошлост, кад би пред њима било бар мало наде.

Нико не би смео да их остави без изгледа, али у читавој транзиционој халабуци, ти људи су постали само поврмени јунаци маргине. О њима се једва нешто чује, јер је њихов глас надјачан “важнијим темама”. Изгледа да су сви највећи војни и политички порози пали само на њихова плећа.

И коначно смо стигли пред зид. Прескочити се не може, а даље кретање је још теже. Држава још нема прави одговор, војска покушава да нађе излаз из непријатног финансијског теснаца.

Очигледно је да “право на стан” више није у опису елементарних људских права, него само могућност која произилази из права на рад. Дакле, испада овако: *ко може купиће, ко не може трудиће се да може.* То је тај сурови закон тржишта. Никоме, па ни у Војсци ништа “не следује”. Припада ти само оно што купиш и платиш.

За несрећне људе који живе као да смо у 1946, то јест у амбијенту “Заједничког стана” Гуте Добрича-

нина, доцкан је да се тражи излаз кроз тржишну економију. Пре свега зато што је велики број њих давно премашо “кредитне године”. И за њих је решење у праву на откуп нечега што су давно већ платили.

Можда би војска (заједно са државом и поносним спонзорима војних бескућника) морала већ да има ефикасан оперативни програм решавања те драме. У динамици пристизања нових људи без стана, постоје механизми за њихово збрињавање: пре свега у субвенцијама за повољне дугорочне кредите.

Али, за оне који су давно у пензији, или јој се ближе, а некако животаре у ходницима и касарнским собама, мора се тражити непосредно решење. Иначе, ако се оно нађе касније него што треба, неће бити ни за кога.

Пре неколико месеци, на овом месту било је слова о објекту под поетичним називом “Цвећара-2”. Изгледа да тај ребус још није решен, јер су неки заслужни војни грађани спечалили и по седамдесетак метара квадратних, изнад два ара који им, је л’ те, “следује”.

Писцу ових редова су се јављали људи усељеници у те огромне апартмане, јер су наводно “били неоправдано прозвани” као “освајачи мушкатле”, георгина, зумбула драгољупчета и другог цвећа. Ту врсту цветних паралела нису опростили, због наводног “јаког цинизма” аутора, то јест моје маленкости.

Добро, морам да признам да се нисам претерано претргао због тога, мада су међу тим срећницима и неки моји бивши пријатељи. Један од њих се жалио на “лош положај подрума” у односу на друге станаре, мада подрумчић има цирка 53 квадрата.

Е сад, да се разумемо. Ово није предложак за уравниловку. Таман посла, да је тако, поново би се сви вратили у касарну, или у колхоз. Реч је о нечем сасвим другом. “Цвећара-2” је само стотинак метара удаљена од “бањичког логора”, како бескућници понекад крсте своја касарнска пребивалишта. И сад, како би то рекао професор Миша Ђурић, “ни су у питању дилпе, него етика!”

Дакле, овде није реч о квадратима, већ о осећању мере. Хтело се рећи да заслужне војсковође, које већ учинише то што јесу, нису морале баш тако помно да се грабе око станчина. Могло је мање и скромније, јер је већина њих, поуздано знам, већ имала велике станове. А онда би било бар педесетак станчића за несрећне комшије са Бањице.

Постоји ли људско право да се граби? Или је то само закон јачег, бржег и безобзирнијег?

Такве не видесмо на оном тргу међу инвалидима и холмесима. Можда нису носили транспаренте, можда су стражарили око својих апартмана у цвећу, плашећи се љуте војне сиротиње. ■

Аутор је коментатор листа “Политика”